

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/255/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4211213208
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Pribula
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2014:4211213208.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Pribulu a sudcov JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Borisa Minksa v právnej veci žalobkyne: M. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. na K., T. S. XXX, občan SR, v konaní zastúpená JUDr. Margit Keszegh, advokátka so sídlom Komárno, Jókaiho 24, proti žalovanému: FORLIFE n.o., Všeobecná nemocnica Komárno, Mederčská 39, IČO: 37 970 933, za účasti vedľajšieho účastníka: Generali Slovensko poisťovňa, a.s., Lamačská cesta 3/A, Bratislava, IČO: 35 709 332, o ochranu osobnosti a priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 13.000 Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 22. mája 2013, č. k. 8C/211/2011-199, v spojení s uznesením zo dňa 13. 06. 2013, č. k. 8C/211/2011-206, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e.**

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Komárno (súd prvého stupňa v zmysle § 9 ods. 1 OSP) rozsudkom zo dňa 22. mája 2013, č. k. 8C/211/2011-199 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 13.000,- Eur do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo výroku rozsudku uviedol, že o trovách konania súd rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení tohto rozhodnutia poukázal na to, že žalobkyňa sa žalobou dňa 02. 08. 2011 domáhala, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť jej z titulu nemajetkovej ujmy sumu 13.000 Eur, na základe tej skutočnosti, že Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou bolo dňa 10. 01. 2011 konštatované, že CTG vyšetrenie vykonané dňa 25. 08. 2010 na gynekologicko-pôrodníckom oddelení žalovaného bolo vykonané nesprávne a následkom toho nebol stav plodu adekvátne monitorovaný a žalobkyňa nebola prijatá na hospitalizáciu, aj keď si to stav plodu podľa CTG záznamu vyžadoval. Ak by bola neodkladne prijatá na hospitalizáciu ešte dňa 25. 08. 2010 a následne monitorovaná, pravdepodobne by nedošlo k vnútromaternicovému odumretiu plodu. Dieťaťko bolo plánované a rodičmi očakávané. Vzhľadom aj na jej vek túžila s priateľom po dieťati. Bola jej tak spôsobená nenapraviteľná citová ujma, zdravotný stav sa jej zhoršil, musí navštevovať psychiatra, trpí depresívnou

poruchou.

Z výsledkov vykonaného dokazovania, v rámci ktorého žalovaný žiadal žalobu v celom rozsahu zamietnuť, pretože nebola zistená zodpovednosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti za smrť nenarodeného dieťaťa, považoval súd prvého stupňa za preukázané, že žalobkyňa dňa 24. 08. 2010 absolvovala u ošetrojúceho gynekológa J.. T. kontrolu, kedy bola odoslaná na interné oddelenie a ORL na predoperačné vyšetrenie, na CTG vyšetrenie k žalovanému. Bola objednaná na nasledujúci deň a dňa 25. 08. 2010 bolo vykonané CTG vyšetrenie. Nebola jej odporúčaná hospitalizácia, J.. W. bola poslaná domov a na kontrolu bola objednaná na deň 27. 08. 2010. V tento deň vykonal CTG vyšetrenie

J.. I. a ozvy, pohyby neboli zachytené, bol zistený mŕtvy plod, a preto tehotnosť žalobkyne ešte v ten deň bola ukončená cisárskym rezom.

Ďalej súd poukázal na oznámenie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou o výsledku prešetrenia podania zo dňa 10. 01. 2011, z ktorého vyplýva, že CTG vyšetrenie vykonané dňa 25. 08. 2010 žalovaným bolo vyhodnotené nesprávne, následkom čoho nebol stav plodu adekvátne monitorovaný. Bolo konštatované, že došlo k porušeniu ustanovenia § 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov. Z odborného stanoviska konzultanta D.. J.. H. T., O.. mimoriadneho profesora zo dňa 16. 08. 2010 vyplýva, že zdravotná starostlivosť žalovanej nebola poskytnutá správne, nebol správne vyhodnotený CTG záznam zo dňa 25. 08. 2010, a žalobkyňa nebola hospitalizovaná. Je vysoko pravdepodobné, že pri neodkladnej hospitalizácii po vyšetrení a následnom zmonitorovaní plodu by nedošlo k intrauterinnému odumretiu plodu a iným postupom bolo možné predísť nepriaznivému ukončeniu tehotnosti zo strany plodu. S poukazom na pitevný protokol je nutné konštatovať, že bolo vyslovené len podozrenie na glykogenózu II. typu, bez možnosti exaktného potvrdenia danej diagnózy. Znalec J.. H. X., R.. v znaleckom posudku č. 9/2011 uviedol, že k pitve bolo zaslané mŕtvo rodené dieťa, ktorého teličko a vnútorné orgány vykazovali pokročilý stupeň posmrtného natrávenia, čo nasvedčuje tomu, že k úmrtiu muselo dôjsť v tele matky minimálne 24 hodín pred jeho porodením a takéto zmeny výrazným spôsobom limitovali pitevný nález. Z tohto nálezu vyplýva, že sa nepodarilo určiť jednoznačnú príčinu zväčšenia srdca. Zo záveru tohto znaleckého posudku vyplýva, že pri zachovaní správneho diagnostického a terapeutického postupu by nebolo došlo k asfyxii a odumretiu plodu. Dieťa by sa narodilo živé, ale s vážnou diagnózou glykogenóza II. typu, ktorá veľmi rýchlo progreduje a má zlú prognózu (väčšina novorodencov, dojsť zomiera už v prvých mesiacoch v závislosti od stupňa postihnutia orgánov chorobou).

Zo znaleckého posudku č. 7/2011 J.. H. R. vyplýva, že k zanedbaniu zdravotnej starostlivosti došlo, pretože zhotovený záznam zo dňa 25. 08. 2010 bol vyšetrujúcim lekárom vyhodnotený ako suspektný (podozrivý z patológie). Tento záznam signalizoval ohrozenie plodu vnútromaternicovou kyslíkovou nedostatočnosťou a vyžadoval podniknutie ďalších diagnostických aj terapeutických krokov na odvrátenie ohrozenia plodu, čo sa však neuskutočnilo. Jednoznačnú príčinu chorobného zväčšenia srdca sa nepodarilo určiť, pretože pitva bola urobená až po 5 dňoch, t. j. 31. 08. 2010, z dôvodu pokročilého stupňa posmrtného natrávenia. Pri správnom postupe by však bolo možné zabrániť odumretiu plodu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bol súd toho názoru, že zo strany pracovníka žalovaného došlo k porušeniu právnej povinnosti (pri zachovaní správneho diagnostického a terapeutického postupu by nebolo došlo k asfyxii a odumretiu plodu), na základe čoho došlo ku škode (psychická ujma žalobkyne).

Príčinná súvislosť bola preukázaná, pretože pri správnom postupe by bolo možné zabrániť odumretiu plodu. Súd prvého stupňa konštatoval, že podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t. j. materiálnej satisfakcie) je vždy, v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu, existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Výška nemajetkovej ujmy sa určuje s prihliadnutím najmä na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, ako i závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Žalobkyňa s druhom čakali svoje prvé dieťa, v dôsledku nečakanej smrti ich nenarodeného dieťaťa prežíva pocit nervozity, úzkosti, smútku, zúfalstva. Sú ochudobnení o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov a protiprávnym konaním žalovaného tak prišlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb, a tým aj k zásahu do jej osobnostných práv. Vzniknutá trauma je zo života žalobkyne fakticky neodstrániteľná. Bolo preukázané, že táto udalosť mala výrazne nepriaznivé následky na zdravotný stav žalobkyne (pravidelná psychiatrická starostlivosť pre depresívnu poruchu - J.. S. U.). Po zvážení všetkých skutočností dospel súd k záveru, že je namieste poskytnutie nemajetkovej ujmy vo výške, akú požaduje žalobkyňa. Pokiaľ ide o výšku náhrady, súd ju určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom nemá zákonné obmedzenia. Pre určenie tejto výšky zakotvuje zákon taxatívne dve kritériá: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity a trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia) a okolnosti, za ktorých k

neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, napr. aký je podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu). Druhé kritérium je stanovené tak, že by malo byť uplatnené vo vzťahu k postihnutej fyzickej osobe, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. Súd musí vychádzať vždy z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Súd mal za preukázané, že bola preukázaná zodpovednosť žalovaného za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobkyne, a to do práva na jej súkromný a rodinný život, ktorý bol smrťou jej blízkeho natrvalo narušený a boli tiež splnené obe kritériá, teda závažnosť ujmy ako aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Zistený skutkový stav posúdil prvostupňový súd podľa ustanovení § 420 ods. 1, 2, § 11 a § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka.

O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 OSP a uviedol, že v konaní úspešnému žalovanému nepriznal náhradu trov, keďže si žiadne neuplatnil.

Okresný súd Komárno dňa 13. júna 2013 vydal opravné uznesenie pod č. k. 8C/211/2011-206, ktorým rozhodol tak, že: „V odôvodnení rozsudku č. 8C/211/2011-199 zo dňa 22. 05. 2013 sa vypúšťa text na strane 5 po slovách „Uvedená zodpovednosť“ až po poučenie a nahrádza sa textom: žalovaného je objektívnou zodpovednosťou. Boli splnené obe kritériá tak závažnosť ujmy ako aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Preto súd rozhodol tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku.“

O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 151 ods. 3 OSP.“

Opravné uznesenie odôvodnil tým, že v odôvodnení písomného vyhotovenia rozhodnutia - rozsudku tunajšieho súdu č. 8C/211/2011-199 zo dňa 22. 05. 2013 súd prvého stupňa uviedol nesprávne časť textu odôvodnenia, a preto podľa §-u 164 OSP opravil túto zrejmu nesprávnosť vydaním opravného uznesenia.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný, žiadajúc odvolací súd, aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne, alebo aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Žalovaný v odvolaní poukázal na protokol Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a znalecký posudok J.. H. R., v ktorých sa uvádza, že žalovaný porušil svoju právnu povinnosť poskytnúť žalobkyňi a jej nenarodenému dieťaťu zdravotnú starostlivosť správne, keď dňa 25. 08. 2010 jej nebola odporúčaná hospitalizácia, avšak samotná skutočnosť o porušení právnej povinnosti nie je dostačujúcim podkladom oprávnenosti nároku na náhradu škody. Dôležité je, aby bola okrem vzniku škody a porušenia právnej povinnosti aj príčinná súvislosť (kauzálny nexus) medzi konaním a vzniknutou škodou. V pitevnom náleze zo dňa 31. 08. 2010 sa uvádza, že bezprostrednou príčinou smrti mŕtvorodeného dieťaťa bolo zlyhanie činnosti srdca - náhle úmrtie z chorobných príčin. Vzhľadom na súčasný stav lekárskej vedy v prípade žiadneho hospitalizovaného pacienta, u ktorého dôjde k zlyhaniu činnosti srdca, nemožno garantovať obnovenie činnosti srdca. Len v prípade, že by bol opak pravdou, by sa dalo tvrdiť, že hospitalizovaním žalobkyne dňa 25. 08. 2010 v nemocnici v Komárne by sa s určitosťou podarilo predísť odumretiu dieťaťa žalobkyne. Podľa citovaného pitevného nálezu „bolo zistené evidentné chorobné zväčšenie srdca“ novorodenca a „bezprostrednou príčinou smrti mŕtvorodeného dieťaťa bolo zlyhanie činnosti srdca. Jednalo sa o náhle úmrtie z chorobných príčin.“ V súvislosti s týmto tvrdením poukázal žalovaný na závery znaleckého posudku J.. H. R., podľa ktorého „možno ustáliť, že nie je možné jednoznačne tvrdiť, že aj pri dodržaní správneho postupu by bolo možné zabrániť odumretiu plodu vhodnou lekárskou pomocou.“ Okrem iného bolo vyslovené podozrenie plodu na glykogenózu II. typu, ktorá mohla byť príčinou evidentného chorobného zväčšenia srdca novorodenca. Samotné zväčšenie srdca nenarodeného dieťaťa žalobkyne nebolo žiadnym vykonaným dokazovaním spochybnené. Ďalej poukázal na to, že aj napriek tomu, že boli vypracované dva znalecké posudky, t. j. J.. H. X., R.. a J.. R., s poukazom na Inštrukciu MS SR č. 7/2009 z 25. marca 2009, prílohy č. 6, má v prejednávanej veci nepochybne väčšiu relevanciu znalecký posudok J.. R.. Do pozornosti odvolacieho súdu dal rozsudok NS ČR z 27. 09. 1990 sp. zn. 1Cz 59/90 (č. 21/1992 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk). V súvislosti s výkladom ustanovení Občianskeho zákonníka vo veci zodpovednosti za škodu poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 177/08 z 29. 01. 2009 (č. 14/2009 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk), časť II. bod 16 týkajúci sa najmä splnenia podmienky príčinnej súvislosti. Záverom uviedol, že sa pridŕžiava stanovísk vyjadrených v predmetných súdnych rozhodnutiach. Žalovaný zastáva názor, že vykonaným dokazovaním nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi porušením jeho právnej povinnosti a vzniknutou škodou - ujmom na strane žalobkyne (t.j. ani atribút bezpochybnosti, ani bezprostrednosť vzťahu medzi príčinou a následkom).

Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalovaného žiadala rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1 OSP potvrdiť. K tvrdeniu žalovaného, že nebola splnená podmienka príčinnej súvislosti uviedla, že z oznámenia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, zo znaleckého posudku znalca J.. H. X., R.. a znalca J.. H. R., ako aj odborného stanoviska konzultanta D.. J.. H. T., O.. vyplýva, že pochybením pracovníka žalovaného došlo k porušeniu právnej povinnosti, v dôsledku čoho došlo ku škode, a teda príčinná súvislosť bola preukázaná, keďže pri správnom postupe by bolo možné zabrániť odumretiu plodu. J.. X. uviedol, že pri zachovaní správneho diagnostického a terapeutického postupu by nebolo došlo k asfyxii a odumretiu plodu. S poukazom na uvedené bola príčinná súvislosť preukázaná odbornými znaleckými posudkami znalcov. Keby bola dňa 25. 08. 2010 žalovanej poskytnutá zdravotná starostlivosť lege artis, ak by sa vykonali všetky zdravotné úkony, ktoré vzhľadom na stav pacienta a plodu mali byť vykonané v súlade so súčasným stavom lekárskej vedy, nedošlo by k odumretiu plodu. Postup non lege artis bol prvotnou a bezprostrednou príčinou smrti (udusenía v maternici) tak, ako to udávajú znalci. V liste o prehládke mŕtveho a v úmrtnom liste je ako prvotná príčina smrti uvedená diagnóza asphyxia foeti intrauterina (udusenie v maternici), a to aj po vykonaní pitvy. Ďalšie diagnózy stanovené patológom a znalcami boli označené ako podozrenia (vzhľadom k tomu, že pitva bola vykonaná až na 5. deň po úmrtí). V danom prípade ide o objektívnu zodpovednosť na strane žalovaného, pričom boli kumulatívne splnené obe kritéria, a to závažnosť ujmy aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Záverom uviedla, že si uplatňuje náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu, ktoré pozostávajú z jedného úkonu právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu, 1x účasť na pojednávaní na KS v Nitre, 2x režijný paušál á 7,81 eura, pričom základná sadzba tarifnej odmeny predstavuje sumu 91,29 eura, na náhradu ktorých žiadala zaviazat' žalovaného.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej OSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 OSP), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 OSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 OSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 OSP) a že odvolateľ v odvolaní použil zákonom prípustné odvolacie dôvody, preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu (§ 156 ods. 3 v spojení s § 211 ods. 2 OSP) a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň ako sa vyvesil na úradnej tabuli (§ 21 ods. 2 vyhl. č. 543/2005 Z. z.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 219 OSP.

Podľa § 219 ods. 1 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2 OSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská účastníkov konania k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a právne predpisy, ktoré aplikoval na tento prípad, z ktorých vyvodil svoje právne závery a prijaté právne závery primerane vysvetlil, preto sa odvolací súd stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a v súlade s § 219 ods. 2 OSP.

Na skonštatovanie vecnej správnosti prvostupňového rozsudku odvolací súd dodáva, že preskúmaním spisového materiálu, a to z dvoch predložených znaleckých posudkov (J.. H. X., R., J.. H. R.), z vyjadrenia odborného konzultanta (D.. J.. H. T., O..) ako aj z oznámenia o výsledku prešetrenia podaného podnetu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, zistil, že zo strany zamestnanca žalovaného prišlo k protiprávnemu konaniu, teda k porušeniu právnych povinností, ktorými bolo zasiahnuté do práva na ochranu osobnosti žalobkyne. Protiprávne konanie spočívalo v nesprávnom vyhodnotení CTG vyšetrenia (kardiotokografia, čo je vyšetrovacia metóda, vďaka ktorej lekár môže sledovať sťahy maternice /kontrakcie/ a merať ozvy /tepovú frekvenciu/ plodu u tehotnej ženy) na gynekologicko-pôrodníckom oddelení žalovaného. Žalobkyňa nebola hospitalizovaná a neboli vykonané potrebné kroky na odstránenie pochybností o zdravotnom stave zrejme ohrozeného plodu. Žalovaný v priebehu konania nepopieral, že skutočne prišlo k nesprávemu vyhodnoteniu záznamu z tohto vyšetrenia, avšak argumentoval tým, že aj keby bol záznam vyhodnotený správne a žalobkyňa by bola hospitalizovaná,

dieťa by sa narodilo s metabolickou poruchou a vzhľadom na pokročilé štádium tejto choroby by pravdepodobne neskôr zomrelo. Zaznamenané zväčšenie srdcového svalu mŕtvorodeného dieťaťa, ktoré vyplýva z výsledku pitvy však možno považovať len za dohady, keďže pitva bola vykonaná až na piaty deň po úmrtí dieťaťa, keď už bolo v značnom štádiu rozkladu. Zo znaleckých posudkov vyplýva, že primárnou príčinou odumretia plodu bolo zlyhanie srdca plodu, resp. udusenie v maternici. S poukazom na znalecké posudky možno konštatovať, že v tomto smere boli výsledky pitvy značne limitované a neurčité. Z listinných dôkazov založených v spise je však podľa názoru odvolacieho súdu dôležitá tá skutočnosť, že reálne prišlo k porušeniu povinnosti lekára vyhodnocujúceho výsledky vyšetrenia, a teda poskytnutie lekárskej starostlivosti bolo non lege artis. Správnou diagnostikou a následnou hospitalizáciou s príslušnými terapeutickými krokmi na odvrátenie ohrozenia plodu možno predpokladať, že by sa dalo zabrániť jeho odumretiu. Súd prvého stupňa vychádzal z riadne zisteného skutkového stavu, z ktorého vyplýva, že žalobkyni nebola správne poskytnutá zdravotná starostlivosť a toto konanie bolo správne vyhodnotené ako protiprávne, v dôsledku čoho vznikla žalobkyni reálna ujma na jej osobnostných právach. Tvrdenia žalovaného, že by dieťa v dôsledku vrodenej poruchy metabolického systému zrejme neskôr zomrelo, považuje odvolací súd za irelevantné vo vzťahu k predmetu konania, keďže z oznámenia výsledku prešetrenia podania vyplýva, že žalobkyni nebola poskytnutá dostatočná zdravotná starostlivosť, a teda prišlo k pochybeniu konajúceho lekára.

Odvolací súd považuje v tejto veci za potrebné uviesť, že k najčastejším prípadom postupu non lege artis dochádza najmä pre chyby v diagnostike (nestanovenie diagnózy, hoci bolo možné; neskoré stanovenie diagnózy pri možnosti stanoviť ju skôr; nesprávny postup konziliárnej činnosti; subjektívne faktory lekára - absencia znalostí, atď.) a chyby v terapii. V súčasnosti v zdravotníctve nemáme schválené štandardné diagnostické a terapeutické postupy, sú však v štádiu prípravy na MZ SR, ale pre určité diagnózy už vyšli koncepcie - odborné usmernenia vo vestníku MZ SR. Štandardizácia potom umožní poskytovateľom zdravotnej starostlivosti zistiť, čo sa považuje za správne poskytnutú zdravotnú starostlivosť. Zároveň to pomôže aj pacientovi získať predstavu o tom, čo všetko môže od poskytovateľa žiadať pri danej chorobe. V súvislosti s uvedeným možno konštatovať, že ak bolo konštatované porušenie alebo ohrozenie práva, možno sa domáhať jeho ochrany na súde. Nároky, ktoré takejto ohrozenej alebo poškodenej fyzickej osobe prináležia, sú uvedené v ust. § 13 OZ, okrem nich sa však môže domáhať aj náhrady škody v zmysle ust. § 16 OZ. Ochranu osobnosti zabezpečujú aj osobitné právne predpisy ako Ústava SR (najmä čl. 14, čl. 15, čl. 16 a čl. 19), Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach čl. 6, 9 a 17), Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (najmä čl. 2, 5, 6, 8, 9, 10, 14 dohovoru a čl. 1 Protokolu č. 6), a pod.

Právo na ochranu osobnosti prislúcha každej fyzickej osobe. Je to rýdzo osobnostné právo a subjektom ochrany môže byť iba určitá konkrétna fyzická osoba, do chráneného práva ktorej bol urobený zásah alebo právo ktorej bolo ohrozené. Práva chránené v ust. § 11 OZ patria zo zákona všeobecne každej fyzickej osobe bez rozdielu veku, bez toho, aby sa vyžadovalo splnenie akýchkoľvek ďalších podmienok. Fyzická osoba si môže uplatniť niektoré z nárokov uvedených v § 13 OZ, ak je subjekt, ktorý zodpovedá za neoprávnený zásah do osobnosti. Týmto subjektom môže byť iná fyzická osoba, právnická osoba, štát alebo viac osôb. Pri určení subjektu, na ktorý sa vzťahujú sankcie podľa ust. § 13 OZ v prípadoch, ak bol neoprávnený zásah do osobnosti spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou či inou fyzickou osobou na činnosti tejto právnickej či inej fyzickej osoby, je potrebné vychádzať zo zásady, že tieto občianskoprávne sankcie postihujú s použitím analógie ust. § 420 ods. 2 OZ v spojení s § 853 OZ samotnú právnickú či fyzickú osobu, ktorej sa neoprávnený zásah pripočíta (rozhodnutia NS ČR z 27. 09. 2005 sp. zn. 30 Cdo 2837/2004 a z 22. 06. 2006 sp. zn. 30Cdo 2718/2005).

Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a

zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 OZ výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Pokiaľ ide o samotnú náhradu nemajetkovej ujmy pri neoprávnenom zásahu do osobnostných práv žalobkyne, je zrejmé, že poskytnutím zdravotnej starostlivosti non lege artis sa do jej osobnostných práv zasiahlo, a to výrazným spôsobom. Neočakávanou smrťou dieťaťa sa zasiahlo do rodinných a príbuzenských vzťahov žalovanej. V dôsledku traumatického zážitku žalovaná trpí psychickými poruchami a navštevuje psychiatrickú ambulanciu, v ktorej je pravidelne sledovaná pre vznik depresie. V súvislosti s podmienkami vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy možno konštatovať, že v praxi sa rozlišuje niekoľko druhov zodpovednosti. Medzi dva hlavné druhy patria morálna a právna zodpovednosť. Morálna zodpovednosť vzniká na základe právne nevynúiteľnej morálnej normy, preto nie je možné uplatňovať ju pred súdom. Uplatnenie morálnej zodpovednosti nevylučuje súčasné uplatnenie právnej zodpovednosti. Pre vznik právnej zodpovednosti je potrebné naplnenie predpokladov zodpovednosti. Tými sú: 1. protiprávne konanie alebo opomenutie, teda porušenie povinnosti zdravotníckeho pracovníka uloženej zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom, 2. škodlivý následok, zvyčajne ide o spôsobenie ujmy na zdraví, no v niektorých prípadoch postačuje už len ohrozenie právom chráneného záujmu, 3. príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním alebo opomenutím a škodlivým následkom. Príčinná súvislosť medzi dvoma javmi je taký vzťah, keď prvý jav je príčinou druhého a druhý následkom prvého. Druhý jav v prípade existujúcej príčinnej súvislosti by nemohol nastať bez prvého. K danej veci možno konštatovať, že v medicíne na súčasnej úrovni poznania však v prevažnej väčšine prípadov nie je možné vyjadriť sa s úplnou istotou k príčinnej súvislosti, ale len s určitou pravdepodobnosťou. Občiansky zákonník nevyžaduje pre úspešnosť uplatnenia práva na ochranu osobnosti zavinenie, či už úmyselné alebo z nedbanlivosti, toho, kto sa dopustil neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Ide teda o objektívnu zodpovednosť. Zodpovedný subjekt za svoj neoprávnený zásah zodpovedá aj vtedy, kedy o ňom vôbec nevedel. Pre vznik nároku na občianskoprávnu sankciu - nemajetkovú ujmu je potrebné, aby boli kumulatívne splnené všetky vyššie uvedené predpoklady, nedostatok niektorého z nich vylučuje možnosť uplatnenia predmetnej sankcie.

Občianskoprávna ochrana osobnosti na rozdiel od ochrany trestnoprávnej a administratívnoprávnej - je založená na objektívnom princípe. To znamená, že sa nevyžaduje zavinenie na strane ohrozovateľa či narušovateľa práva. Zodpovedný subjekt za svoj neoprávnený zásah zodpovedá, aj keby o ňom nevedel. Zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti sa preto nemôže nikdy vylúčiť dôkazom tzv. ospravedliteľného omylu (t. j. dôkazom, že pôvodca zásahu konal dobromyseľne, napr. že podľa všetkých okolností prípadu mohol nepravdivé skutkové tvrdenia považovať za pravdivé). Dobrá viera (osobné presvedčenie) konajúceho nevylučuje totiž neoprávnenosť zásahu ako objektívne existujúcej skutočnosti. Ujma, ktorá vznikne osobnosti poškodenej fyzickej osoby, je rovnaká bez ohľadu na to, či zásah bol spôsobený úmyselne alebo bez zavinenia.

Pokiaľ ide o naplnenie podmienok pre vznik reparácie negatívneho zásahu do osobnostných práv žalobkyne, aj podľa názoru odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa vyplýva, že prišlo k zásahu, ktorý vyvolal ujmu na strane žalobkyne, spočívajúcu v porušení jej osobnostných práv chránených ust. § 11 OZ a tento zásah mal charakter protiprávneho konania. Pojem zásahu do práva v zmysle § 13 ods. 1 OZ nemožno vykladať tak, že musí vždy ísť iba o aktívne konanie a nie o konanie pasívne - opomenutie. Naopak, pojem chovania či konania môže mať podobu ako aktívneho konania, tak aj konania pasívneho - t. j. opomenutie, pretože aj opomenutím môže byť porušená právna či iná povinnosť, aj opomenutím môže byť spôsobená ujma fyzickej osobe, a to či už majetková či nemajetková. Pojem zásah v citovanom ustanovení vyjadruje nepochybne určité chovanie, a to či už pasívne alebo aktívne. Pritom je dôležité posúdiť skutočnú neoprávnenosť zásahu do práva na ochranu osobnosti a samozrejme potom aj následky tohto zásahu pre fyzickú osobu (Pozri Na ÚS ČR z 24. 10. 1995, sp. zn. I. ÚS 15/1995). Neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti je konanie, ktoré zasahuje do práv chránených ustanovením § 11 OZ a ktoré je v rozpore s právami a povinnosťami pôvodcu zásahu stanovenými právnym poriadkom (Uz NS ČR z 03. 12. 2002, sp. zn. 28 Cdo 1524/2002). Ide teda o konanie smerujúce proti osobnej a mravnej integrite fyzickej osoby, ktoré je objektívne spôsobilé znížiť jej dôstojnosť, vážnosť a česť a ktoré ohrozuje jej postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Každý neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby je v rozpore s objektívnym právom. Naplnenie týchto dvoch kritérií nie je v konaní sporné. Pokiaľ však ide o príčinnú súvislosť medzi vznikom ujmy a protiprávnym konaním, odvolací súd uvádza, že dôkazné bremeno pri uplatňovaní si práva na

ochranu osobnosti je na strane žalovaného. Žalovaný musí dokázať, že jeho tvrdenie je pravdivé, ak však v priebehu súdneho konania nedokáže pravdivosť tvrdení, znamená to, že platí opak a ide teda o tvrdenie nepravdivé. Je na pôvodcovi zásahu do práva na ochranu osobnosti, aby preukázal, že k zásahu došlo podľa práva, t. j. že tu existovala konkrétna okolnosť, ktorá podľa právneho poriadku vylučuje neoprávnenosť zásahu (NS ČR z 27. 09. 2000, sp. zn. 30 Cdo 964/2000). Konanie, ktoré vybočí z medzí prípustnosti, resp. oprávnenosti, ide o exces, ktorý je potom hodnotený ako zásah do osobnosti fyzickej osoby spojený s príslušnými nepriaznivými občianskoprávnymi sankciami v zmysle ustanovenia § 13 OZ. Tam, kde v dôsledku neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby vznikla nemajetková ujma, vznikajú pre pôvodcu tohto zásahu občianskoprávne sankcie uvedené v § 13 ods. 1 a 2 OZ. Pri aplikácii týchto sankcií je potrebné dodržiavať zásadu primeranosti; prostriedky ochrany uvedené v § 13 OZ musia byť primerané povahe zásahu. Zásada primeranosti znamená, že sankcie možno použiť len v poradí, v akom ich uvádza zákon, bez ohľadu na to, akej sankcie sa domáha dotknutá osoba. Občiansky zákonník v § 13 ods. 2 umožňuje za určitých podmienok požadovať namiesto morálneho (nepeňažného) zadosťučinenia peňažnú náhradu (peňažné zadosťučinenie).

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 je jedným z čiastkových a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva a na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje a hoci ide o satisfakciu nemateriálnych osobnostných práv (rovnako ako v prípade bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 444 OZ alebo pri určení hodnoty autorského diela alebo predmetu priemyselného vlastníctva), jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je dať do vzťahu mieru ujmy na hodnotách ľudskej osobnosti s konkrétnym finančným vyjadrením náhrady takej nemajetkovej ujmy (NS ČR z 25. 09. 2003, sp. zn. 30 Cdo 1542/2003). Peňažné zadosťučinenie môže priznať len súd svojím rozhodnutím, ak sú splnené dve kumulatívne podmienky, a to že morálne zadosťučinenie nie je v konkrétnom prípade postačujúce a zároveň neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere. O zníženie dôstojnosti fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere ide najmä vtedy, pokiaľ ujmu vzniknutú v osobnostnej sfére fyzická osoba vzhľadom na povahu, intenzitu, opakovanie, trvanie a širší okruh pôsobenia nepriaznivého následku pociťuje a prežíva ako závažnú.

Peňažné zadosťučinenie môže súd priznať, ak dospeje k záveru, že v konkrétnom prípade došlo ku skutočnému zníženiu dôstojnosti, resp. vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti, pričom tento zásah má značnú intenzitu. Na priznanie odškodnenia nestačí len možnosť zníženia dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v značnej miere. Súd musí bezpečne zistiť, že k takému zníženiu skutočne došlo. Zadosťučinenie v peniazoch predstavuje inštitút, ktorý nemožno použiť na vyváženie a zmiernenie bežnej či len celkom krátkodobo pôsobiacej nemajetkovej ujmy na osobnosti fyzickej osoby. Predpokladom pre jej prisúdenie je nedostatočnosť morálneho zadosťučinenia a vznik nemajetkovej ujmy. Možnosť súbehu zadosťučinenia v morálnom plnení a v peňažnom plnení nemusí byť v konkrétnom prípade vylúčená. Možno to vyvodiť zo slovného spojenia „má fyzická osoba tiež právo“. Za situácie, že došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov chráneného § 11 OZ, ktorého súčasťou je i rodinný život, keď z objektívneho hľadiska je strata jedného z členov tohto spoločenstva celkom neodčiniteľnou ujmu, ktorá stíha jeho zostávajúcich členov, je potom náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ primeraným prostriedkom obrany proti neoprávnenému zásahu (rozsudok NS ČR z 15. 07. 2005, sp. zn. 30 Cdo 2951/2004).

V súčasnosti platná právna úprava neustanovuje rozsah (výšku) peňažného zadosťučinenia. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy určuje súd. Výška peňažného zadosťučinenia musí byť primeraná, avšak je predmetom voľnej úvahy súdu. Súd však musí pri aplikácii svojej úvahy prihliadnuť na dve kritériá, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (pričom sa predpokladá, že čím závažnejšia bude táto ujma čo do svojho rozsahu, trvania, dôsledkov, odstrániteľnosti a pod., tým bude vyššia jej náhrada v peniazoch) a okolností, pri ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby.

S poukazom na uvedené musia sudy v každom jednotlivom prípade vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská vzťahujúce sa k zistenej miere zásahu do osobnostných práv postihnutej osoby. Len tak možno docieľiť satisfakčnú funkciu priznanej náhrady nemateriálnej ujmy v peniazoch, ktorou sa sleduje primerané a zodpovedajúce vyváženie a zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy osobnosti postihnutej fyzickej osoby.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 3 OZ je povinnosťou súdu určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nielen s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy, ale súčasne musí zväžiť okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva. Toto posledné kritérium je určené všeobecne, aby súdu umožnilo prihliadať na najrôznejšie momenty, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby a ktoré aj prípadne takýto neoprávnený zásah ovplyvnili, resp. eventuálne aj podnietili. Úvaha súdu o výške odškodnenia musí abstrahovať od stavu vôle a vedomia pôvodcu neoprávneného zásahu do osobnosti poškodenej fyzickej osoby, pretože nemajetková ujma vznikne na dôstojnosti či vážnosti postihnutého vždy objektívne nepriaznivo bez ohľadu na to, či pôvodcom neoprávneného zásahu bola spôsobená nezavinene či zavinene. Sú však i názory, podľa ktorých má súd prihliadať i na to, či pôvodca neoprávneného zásahu zasiahol do osobnosti z nedbanlivosti (ľahkovážnosti) alebo či mu možno pripočítať úmysel, príp. dokonca zlý úmysel a pohnútku (napr. škandalizovať a ohovoriť určitú osobu). Na majetkové pomery dotknutej osoby a pôvodcu zásahu súd nesmie pri kvantifikácii výšky náhrady vôbec prihliadať. Okrem iného je potrebné zdôrazniť, že súd je vždy viazaný návrhom žalobcu a nesmie prisúdiť vyššiu náhradu, než je suma uvedená v žalobe (sudca nesmie ísť nad žalobný návrh - non plus ultra). Požadovaná výška peňažného zadosťučinenia potom tvorí maximálnu čiastku, ktorú súd môže priznať (Ro NS SR, sp. zn. 5 Cdo 4/1999).

Vychádzajúc z uvedených skutočností odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správny potvrdiť. Z vykonaného dokazovania v prvostupňovom konaní bolo preukázané, že reálne prišlo k pochybeniu zo strany lekára vyhodnocujúceho záznam z CTG vyšetrenia, v dôsledku ktorého vznikla žalobkyňi ujma na jej osobnostných právach. Úmrtie narodiť sa majúceho (očakávaného) dieťaťa v dôsledku takéhoto pochybenia je treba pokladať za veľmi závažný následok pochybenia lekára, ktorý výrazným spôsobom zasiahol nielen žalobkyňu, ale aj jej druhu, jej dve deti a ostatných príbuzných. Žalobkyňa v dôsledku uvedeného začala trpieť depresiami, ktoré narúšajú jej bežný život, keďže musí navštevovať psychiatrickú ambulanciu. V konaní pred prvostupňovým súdom boli naplnené všetky predpoklady vzniku objektívnej zodpovednosti žalovaného, ako aj predpoklady na priznanie nároku na nemajetkovú ujmu, ktorou možno aspoň sčasti kompenzovať smrť blízkeho. Reparácia negatívneho zásahu do osobnostných práv žalobkyne v tomto prípade prichádza do úvahy ako jediný právny inštitút, ktorým možno zmierniť bolesť zo straty očakávaného dieťaťa a vzniknutej ujmy. Taktiež odvolací súd považuje za preukázané, že je naplnená aj žalovaným namietaná príčinná súvislosť, pretože zo znaleckých posudkov je viac ako zrejmé, že včasnou a správnou diagnostikou a následnými krokmi bolo možné predísť odumretiu plodu. Je potrebné vychádzať z faktického stavu, ktorý bol v čase, keď lekár nesprávne vyhodnotil záznam z CTG vyšetrenia a ustáliť to, či by sa dalo predísť samotnému odumretiu plodu, keby lekár konal lege artis, bez ohľadu na to, či by narodiť sa majúce dieťa trpelo, resp. netrpelo nejakou inou vrodenou poruchou metabolického systému. Pre rozhodovanie súdu bol teda správne dôležitý okamih a stav v momente pochybenia lekára. Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je jednak to, že došlo k neoprávnenému zásahu, a jednak to, že zásah bol objektívne spôsobilý, aby z neho vznikla ujma na právach chránených ustanovením § 11 OZ. Obe dva predpoklady musia byť splnené a v tejto preskúmvanej veci tomu tak aj bolo.

Vzhľadom k uvedenému odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.